

Lukmançylykda ulanylýan daňylar, abzallar, elektrodlar, protezler we ş.m. daşky gurşawyň täsiri astynda we şol sanda, köplenç, gönüden-göni biologiki ulgam bilen galtaşýan ýagdaýda işleýärler. Şular ýaly ýagdaýda olaryň hakyky şertlerde ulanylmak mümkinçiligine baha bermek üçin hökmany suratda, olaryň ýasalýan serişdeleriniň fiziki häsiýetleri barada maglumatlar gerekdir. Mysal üçin, protezleri ýasamak üçin (dişler, damarlar, klapanlar we ş.m.) olaryň hemişe sezewar edilýän ýüklenmelere bolan mehaniki berkligini, durnuklylygyny, şeýle hem çeyeligini, ýylylyk geçirijiligini, elektrik geçirijiligini we beýleki häsiýetlerini bilmek möhümdir.

Käbir ýagdaýlarda biologiki ulgamlaryň ýaşayşa bolan ukyplygyna ýa-da kesgitli daşky täsirlere döz gelip bilmek ukyplygyna baha bermek üçin olaryň fiziki häsiýetlerini bilmek wajyp mesele bolup durýandyr. Biologiki obýektleriň fiziki häsiýetleriniň üýtgemekligi boýunça keselleri anyklap bolýar.

Janly beden elmydama daşky gurşawyň täsirine sezewar bolýar. Ol gurşawyň temperaturasynyň, çyglylygynyň, howanyň basyşynyň we beýleki ş.m. fiziki häsiýetlendirmeleriň üýtgemekligine güýçli derejede jogap berýär. Daşky gurşaw bedene diňe täsir ediji faktor bolmak bilen çäklenýän däl. Ol bejeriş maksatlary üçin hem ulanylýandyr (howa we suw bilen bejeriş). Bu mysallar lukmanyň daşky gurşawyň fiziki häsiýetlerine we häsiýetlendirmelerine dogry baha berip bilmäge ukyply bolmalydygyny görkezýär. Fizikanyň gysgaça suratda lukmançylykda ulanylyşyna getirilen mysallar lukmançylyk fizikasynyň esasyny tutýar. Lukmançylyk fizikasy - bu amaly ähmiýetli fizikanyň we biofizikanyň bölümleriniň toplumydyr. Olarda lukmançylyk meseleleriniň çözülmegi üçin ulanylýan fiziki kanunlara, hadysalara, proseslere we häsiýetlendirmelere seredilýär.

Häzirki zaman lukmançylygy, köplenç, gurluşy taýdan fiziki bolup durýan dürli görnüşli enjamlaryň giňden ulanylmagyna esaslanýandyr. Kompýuter tehnikasy lukmançylyk barlaglarynyň netijelerini gaýtadan çalt işläp taýýarlamak üçin hem-de keselleriň anyklanylmagy üçin giňden ulanylýar. Matematika janly ulgamlarda bolup geçýän hadysalary ýazyp beýan etmeklik üçin hem-de degişli nusgalary döretmeklik we derňew bermeklik üçin ulanylýar. Matematiki statistika keselleriň görnüşlerini, epidemiýanyň ýaýramaklygyny hasaba almaklyk we beýleki ş.m. maksatlar üçin ulanylýar. Bulardan başganda, fizika-matematika ylmy lukmanlara janly bedenlerde bolup geçýän hadysalara dogry düşünmeklik üçin möhüm derejede gerekdir.

Ýelena ZAWODÇIKOWA

Myrat Garryýew adyndaky Türkmenistanyň döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň Lukmançylyk fizikasy we informatikasy kafedrasynyň mugallymy